

Tankefattigt Troja och drömsk Rusalka

Opéra National de Paris/Bastille, Paris, 9 februari 2019

Hector Berlioz: Les Troyens

Opéra National de Paris/Bastille, Paris, 10 februari 2019

Antonín Dvořák: Rusalka

Foto: Opéra Bastille © Chistian Leiber / OnP

Året 2019 har en lite extra stor betydelse för Paris rent operamässigt - Opéra national de Paris, som grundades av Ludvig den XIV 1669 fyller 350 år. För att kombinera det med ett annat jubileumsår, nämligen 150-årsminnet av **Hector Berlioz'** död, passar man på att göra en nyproduktion av hans mastodontopera *Les Troyens* (*Trojanerna*).

Trojanerna är ju ett verk som kräver enorma resurser. Operans längd, krävande sångartier och inte minst handlingens spännvidd kräver stor

kraftansträngning för att ett uppförande ska bli lyckat. Ändå har operan alltmer börjat komma upp på spelplanen och bara under de senaste två åren har nyuppsättningar av operan gjorts i Frankfurt, Dresden och Nürnberg (alla tre 2017) och på Wiener Staatsoper i oktober 2018 (recension på CAPRICCIO finns här).

Trojanerna hade inte spelats på Parisoperan sedan **Pier Luigi Pizzis** uppsättning våren 1990 och för att fira årets två jubiléer hade man anlitat den ryske regissören **Dmitri Tcherniakov**, något som tyvärr visade sig vara ett ytterst tveksamt beslut.

Tcherniakov verkar inte ha tagit varken uppgiften eller operan i sig på särskilt stort allvar utan resultatet har blivit tankefattigt och innehållslöst, något som varken gör Berlioz eller Parispubliken någon större tjänst, än mindre väcker intresse för den relativt sällsynta operan.

Tcherniakov förlägger handlingen i modern tid, där Cassandre är en rebellerande kvinna från en diktaturfamilj som väljer folkets sida, men i slutändan sätter eld på sig själv istället för att ställa sig på maktens sida. I slutet av första delen av operan - Erövringen av Troja (akt 1 och 2) - bryter ett krig ut, vars överlevare behandlas för den posttraumatiska upplevelsen under kriget i den andra delen av operan - Trojanerna i Kartago (akt 3, 4 och 5).

Foto: Första delen av *Trojanerna* © Vincent Pontet / OnP

Scenografin, gjord av Tcherniakov själv, erbjuder heller ingenting för ögonen att vila på. I första delen ser man en halvförstörd del av en stad på vänstra sidan, och ett rum där diktatorfamiljen fotograferas och diskuterar. I andra delen ser man ett modernt rehabiliteringscentrum/mentalsjukhus.

Mer komplicerad än så är faktiskt inte uppsättningen. Den missar vad musiken och librettot vill förmedla, karaktärerna blir helt borttappade och en personregi existerar inte överhuvudtaget. Tyvärr får man känslan av att man tittar mer på klockan än på scenen under föreställningen. Man kan säga att uppsättningen misslyckas med i princip allt, till och med att provocera.

Foto: Andra delen av *Trojanerna* © Vincent Pontet / OnP

Dessvärre lyckas inte den schweiziske chefsdirigenten **Philippe Jordan** blåsa något liv i orkestern heller. Orkesterspelet är mjukt, transparent och vackert klingande, men saknar tillräcklig dramatik för att göra kvällen någorlunda intressant, inte minst med tanke på den tråkiga regin.

Kören och sångarinsatserna går däremot inte att säga något negativt om. Främst utmärker sig operans tre huvudfigurer **Stéphanie d'Oustrac** (Cassandra) med sin flexibla, temperamentsfulla mezzo, **Brandon Jovanovich** (Énée) med sin härliga heldentenorala, men också mjuka röst, och **Ekaterina Semenchuk** (Didon) som sjunger med en koncentrerad klang och ett intensivt uttryck.

Dagen därpå var det dags för en opera som numera tillhör standardrepertoaren – **Antonín Dvořáks** *Rusalka*, och det var en enorm förbättring jämfört med föregående kvälls föreställning av *Trojanerna*. Här ser man verkligen en tydlig skillnad på en regissör som, trots att han inte följer librettot helt och hållet, ändå lyckas komma med nya infallsvinklar och skapa något som ändå fungerar med musiken.

Den kanadensiske regissören **Robert Carsens** uppsättning av Dvořáks sagoopera, som hade premiär redan 2002, går att tolka på många olika sätt, men det mesta tycker jag ändå talar för att handlingen egentligen utspelar sig i Rusalkas egna huvud. **Michael Levines** scenografi är minst sagt genialisk där han lyckas skapa en fantasifull värld som passar utmärkt till Carsens "drömidé".

I första akten ser vi ett sovrum som speglas horisontellt mitt på scenen. Den unga Rusalka vill bort från sitt tråkiga hemmaliv, som stenhårt kontrolleras av pappan, och drömmer sig bort i sömnen. Senare i första akten försvinner den undre spegelbilden av sovrummet och scenen blir till prinsens sovrum. När prinsen kommer in i rummet efter en dag ute blir han först chockad och därefter blyxtförälskad i Rusalka. I andra akten speglas sovrummet vertikalt och Rusalka börjar då få mardrömmar om att en (likklädd) främmande kvinna förtjusar prinsen. I tredje akten fortsätter Rusalkas långa dröm och allt som pågår är inget annat än inre fantasier. Dock mot slutet möts äntligen Rusalka och prinsen igen i hans sovrum och det hela får, i motsättning till det textliga innehållet, ett lyckligt slut.

Foto: Klaus Florian Vogt (Prinsen), Karita Mattila (Den främmande furstinnan) och Camilla Nylund (Rusalka) © Guergana Damianova / OnP

På solistsidan gör **Thomas Johannes Meyer** och **Michelle DeYoung** utmärkta insatser som Vattenanden (pappan) respektive häxan Ježibaba. Den omdiskuterade tyske tenoren **Klaus Florian Vogt** gör med sin strålande ljusa tenor ett passionerat porträtt av prinsen.

För de två sopranpartierna och dirigentpinnen svarar en suverän finsk trio. I

titelrollen gör den finlandssvenska sopranen **Camilla Nylund** en ungdomlig och nyfiken Rusalka, där rollen passar hennes varma, vackert klingande sopran alldeles utmärkt - och **Karita Mattila** bildar med sin något mörkare och djupare sopran en utmärkt kontrast till Nylund i rollen som Den främmande furstinnan.

På pulten får **Susanna Mälkki** ut så mycket mer av orkestern än vad Jordan lyckades med kvällen dessförinnan. Nu spelar orkestern i sann dramatisk anda och höjer temperaturen ordentligt, utan att på något sätt förminska betydelsen av de sensibla partierna i partituret där orkesterspelet är minst lika ypperligt.

Yehya Alazem

Hector Berlioz: Les Troyens (Nyproduktion)

**Opéra National de Paris/Bastille, Paris,
9 februari 2019 (Premiär 22 januari 2019)**

Regi/scenografi: **Dmitri Tcherniakov**

Kostym: **Elena Zaytseva**

Dirigent: **Philippe Jordan**

Orchestre et Choeurs de l'Opéra national de Paris

Cassandre: **Stéphanie d'Oustrac**

Énée: **Brandon Jovanovich**

Didon: **Ekaterina Semenchuk**

Ascagne: **Michèle Losier**

Hécube: **Véronique Gens**

Anna: **Aude Extrémo**

Antonín Dvořák: Rusalka

Opéra National de Paris/Bastille, Paris, 10 februari 2019

Regi: **Robert Carsen**

Scenografi/Kostym: **Michael Levine**

Dirigent: **Susanna Mälkki**

Orchestre et Choeurs de l'Opéra national de Paris

Rusalka: **Camilla Nylund**

Prinsen: **Klaus Florian Vogt**

Den främmande furstinnan: **Karita Mattila**

Vattenanden: **Thomas Johannes Mayer**

Ježibaba: **Michelle DeYoung**